

המצפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשית רמת המצפה:

באוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרם 3.50
לחצי שנה 1.75
לרבע . . . . .

באשכנז:
לשנה 8 כתרם . . . . .
ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרם — 9.50 פראנק.

על המצפה בלי ההוספה הספרותית אין לתתם.
אין הנחה מהמחיר.

100928. IV.

מחיר מודעות או הזכרות לנסטרים לפי גדל השטח

ברכת מ"ט חצי הכתר. כראש גליון שני כהרים

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיר לא רק שם מקומו החדש, כי אם גם שם מקומו הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נמר 76.918 הארסה לבית המערכת ולארכיביסטריה

„HAMICPE“

ul. Sw. Sebastjana 32. Kraków. (בחיץ לארץ להיטים: Oesterreich)

Kraków, 3 Stycznia 1908.

גליון א.

קראקא, כט טבת פ' וארא הרס"ח.

אל אחינו הציונים.

אנחנו הח"מ, באי-כח ועד הדיסטריקט הציוני של גליציה המערבית, מודיעים בזה, כי מעתה יחשב „המצפה“ כאחד ארגוני המפלגה הציונית. בשום אל לב מה נחוצים הם ארגונים אחרים מיוחדים למפלגתנו, שיחדרו אל כל פנות העם ושנוכל לדבר בהם אל כל בני עמנו; בשום אל לב, כי ע"פ החלטה הקננת השמיני כהן וע"פ החלטה יום הציונים הנליצים בלוב נעשתה לשוננו העברית ללשון הרשמית של ההסתדרות ובכ"ז אין בכל העולם רק שני שבועונים ציונים בשפ"ע; בשום אל לב מה קשה היום ליסד עהון יהודי חדש ולכלכלו; בשום אל לב, כי הארץ הזאת היא האחת באירופה, שידועי עברית בעמנו רבים בה כפי העיר יריב בעה"ב יבניה וע"ב פה נחוצו ואפשר שיהיה למפלגתנו מלבד הארגון הפולני והז'ורנאלי גם ארגון עברי וכשום אל לב, כי „המצפה“ עוסד המיד לימין סג'רנטנו יועל הרבה, באד להרחבת גבול רעיונו והשגתו פיתוי — החתימה האספה של צירי הציונים מגליציה המערבית, שהתה בקראקא ביום י"ח כסלו, להכיר את „המצפה“ כארגון המפלגה הציונית. ע"פ החלטה הזאת נע'דנו אנו הח"מ מצת ועד הדיסטריקט הציוני של גליציה המערבית, לבא בדברים עם בעלי „המצפה“, עתה עשינו חוזה עמהם, ש„המצפה“ יחשב כאחד ארגוני המפלגה, אף אם אינו עובר כלי לרשותה (ובזה תשארגנה לו כל המעלות של עתונים קניני יחידים) ובכל ענין פוליטי וקולטורי עליו להתאים עם רוחה ולהערך על דעתה. להבליה

זאת נמנינו אנו הח"מ גם ל"ועד המערכת", לעמד ביחס הדיר עם העורך מר ש"מ. לור כענינים הנ"ל ולחלק עמו את האחריות לפני המפלגה.

מובן מאליו, שרכישה „המצפה“ לארגון המפלגה מטירה עליו גם חובת העמולה בשבילו, אנחנו המלנו על עצמנו קרבנות גדולים. אנו גם על אחינו העכרים בכל מקום שהם חוכה להמוך גירי „המצפה“ כאופנים הא"ה: לעמול איש איש כסקימו להרבות חותמים קבועים משלמים מראש „המצפה“; כל חברה ציונית תחייב להמציא לו למצער עשרה חותמים ולגבות את המחיר ולשכחו מראש את האדמיניסטרציה; דהשניח שכל החותמים ישלמו את המחיר מיד כשיגמר זמן החתימה, לטען לא יפסק המשלוח; כל חיהם, שלא יקשה לו לשלם יותר מהמחיר הקצוב, עליו להטיל על עצמו חובה רעשית זו לחצוק בידי הארגון העברי האחד בארצנו, למען ישתכלל והרבה פעולתו.

ה. פ. לייבסוור.
מיני אלכסנדרוביטש.
מ. מ. ב. ק.
ד"ר דוד בוקווא.

מזכי הרבים.

ירשונא לי הקוראים הנכבדים, לדבר הפעם בענין, שאינו נוגע אולי לכלל ישראל, אבל אפשר מאד שרוקא נוגע הוא להרבה מן אותם הקוראים הנכבדים עצמם... ענין חשוב הוא בבחינת המצב הקולטורי של קהלנו הקטן, קהל הכותבים והקוראים היהודים ודומה

אנו, שחובת הסופר היא להעיר עליו, אע"פ שאולי יעורר עליו בזה חמה וקצף מצד מי שיהיה. הוצה אני לדבר ע"ד המחלה הנפשטה בקרב קהלני זה, מהלת ההשתוקקות של כל אחד, להיות רוקא בינה עולמות, מצדוק הרבים וממציא מזור ותרופה לכל עם ישראל...

מספרי המוסר הישראלים ידוע, כי אין לך מדה טובה בעולם, שתהיה טובה בהחלט. טובתה היא רק אם היא מוגבלת בפעולתה ושמושה בגבולים ידועים. אבל משעה שהיא יוצאת מן הגבולים הללו, טובתה פוסקת והיא נעשית כבר מדה רעה, מזקת ומשהתת או על כל פנים מנוהבת ומעוררת געל נפש. הכמי המוסר שלנו הרבו להביא ע"ה מופתים ודוגמות, אבל מפני שיהיו חכמים לכל המעיינים, אינני רואה צורך להזכיר עליהם פה אצל חכמי האומות ידוע ל"כ פתנס, שגוינו חזק לזכירת חכמינו ו"ל והוא: מן המעורר אל המנוחך רק צעד אחד.

גם החפץ להיות כמזכי הרבים, לעשות צדקה עם בני עמו ולהביא תועלת לאוהביו או לאנשינו, כודאי מרת טובה היא מאין כמות. עליה העולנו עומד והיא יסוד תקנת הצבור התפתחותו ועלותו ממדרגה למדרגה. אלו היו האנשים הזאנים רק לעצמם ולא הקרישו את כחותיהם גם לעבודת הצבור, או לא היה הצבור יכול להתקיים אף רגע והעולם היה הרב ונחרב. כמו כן מדה הראויה לשבח היא, כאשר ישתדל האדם, שקנה יותר חכמה ודעת מכני לזיתו הסוככים אותו, להלק מהכמתו

כעור אל אוד ההמה? הרפי אמי מינונך. אל נא תדיכי את גורלך, כי חזק הוא ממך. הבי אחבקך, אנשקה את ירך. כי אינך יודעת איך מאשרוה אותי השעות, אשר אבלה בחברתך.

הבי אספרה לך לאות תורה מספוריך, שספרת לי לפני הרבה, הרבה שנים. איש היה יושב בארצו, ארץ, אשר עיני ה' בה מראשית השנה ועד אחרית השנה, ארץ חמה ויפה בכל עת, כי מקומה בצד השמש. אדם היה האיש בכל האדם, שתבונות טובות ודעות לו, ובכל זאת הכל שנאוהו. אמרו עליו, כי גר הוא בארץ נבריה. אמרו עליו, כי אבותיו עכרים היו, אשר בדמם רחצו ערצים זדונים. לא הועילו לו מענותיו והוכחותיו, כי אבותיו שועים כנים ונדיבים היו, כי בני האדם גדועים מהיות השדה ואינם יונעים חמלה בשנאם. עלילות שונות בדו עליו, למען גרשו מארצו. אך בכל פעם ידע האיש להוציא צדקתו לאור, כי האלקים נהן לו לב מבין ושכל ברור.

ויהי היום ומצאו יושבי הארץ את אדיניהם נופל חלל. ואף שלא היתה כל דאיה העליו על האיש ההוא, כי רק הוא הרוצח. נשבע האיש, כי חף הוא מעון, אך ללא הועיל. שונאו הקיפו את ביתו ויציתו אותו כאש מעל לראשו. וכה היה אנום לצאת בגולה רק בעור שנינו, הוא ובניו ובני בניו, ויהעו

נשכימה אפוא, נשכימה נעובה ארצות מחשכים, יחד נלכה נא קדימה אל ארצנו שם בקרחתקים! פייביש מלצר הכהן.

מספורי אמי.

מאת ד"ר דוד רותבלום — וויין.
בשרה מחוץ עצב, שקט וכלב הרואה מהעורר כאב אנוש. הלילה רומה לבין השמשות לננה השלג המבוק והנוציץ. דממה קדושה שולפת מסכיב, כי גם הנהר קפוא מקור ומימיו אינם מונקים, והעורבים השחורים חולמים בקניהם. והעצים זקופים ערירים בלי נוע, כי הקרח הנורא המיה בקרבם כל חיים. בשרה מחוץ עצב, שקט ובבית, בבית אמי, חום וחבה. פה ישלום השלום. בחוץ קפאון, מות, ובבית שלום וחבה. כי בבית יושבת אמי ואם היא מקור חיים...
הגירי נא אמי, מדוע לחייך כה חורות? הגירי, מדוע פניך דיפית כה נוגות? מדוע דמעות נוצצות בעיניך. המכרסס אויה כאב בלבך? האוכלך כליון-עינים, כמו את בנך בשעות כהיה, כאשר הערוג נפשו אליך

פיריטון.

קדימה!

נשכימה, אחי, נשכימה, נעובה ארצות מחשכים; נלכה נא יחד קדימה אל ארצנו שם בקרחתקים!

רבת מימים ימימה קראנו פה מפעמקים, ושחוק שאננים מפנימה הקשקשו מפעוד החרכים.

רבת פה הנם נדימה, קרע לב קול המכבים, ודמי בנינו על בלימה נשפכו כמים המפכים.

ודעתו גם להאנשים סביבו ע"י הטפה בע"פ או ע"י כתיבת ספרים ומאמרים. ואצ"ל שהאיש היודע איזו עצה טובה לתקן את הקלקלות השוררים בצבור, שהוא שייך אליו, המוצא איזה דרך ישרה וטובה, לעזור עזרה חמרת או רוחנית להמון בני אדם הסובלים ודווים, מהויב להניד את הרבר שהוא יודע, להורות את הדרך שמצא ולעזור את כל האנשים סביבו לאותה עבודה, לאותה פעולה, שהוא חושב אותה לנכונה ולמוכרת כשכיל טובת בני האדם ואשרם בכלל או בני עמו בפרט.

אבל כל אלה הדברים הטובים, רק אז טובים הם, אם הם נעשים במדה ובמשקל בזמן ובגבול, ומה שהוא העקר — אם יש לאותו "מוכה הרבים" די הכרה במדת השגתו ובגבול כוונתו ודעתו. מנהיג יהיה אם יבוא בן כפר, שלא ראה את העולם מימיו, שלא קרא ולא שנה ולא שמש וירצה להיות מורה דרך לאנושיות, לחוות דעה בהנהגת המדינה או אפילו הצבור של חלק קטן במדינה. להופעת "נביא" כזה נשחק ונלעג ואם אותו הנביא עוד יתחיל להרעיש עולמות, לבוא כמרוניא על מנהיגי הצבור כשכיל שאינם שמים לב כראוי לרברי גבואתו, ויכריז חרם על אלה שיהיגו להתחום כסקפטיציזמוס מעט לעבודתו ה"ריפורמטורית" הגדולה ויקרא מלא אחרי כל איש שאינו נכון לכרוע לפניו תיכף ומיד ולהכיר תיבה ומיד את כבוד גדולתו — ל"נביא" כזה נקרא אויל משוגע וכל מה שיוסיף באולתו בן הגדל הרעה שבה; כונתו, שהיתה אויל טובה בעקר, מפסדת את טובה ופעולתו הולכת ונעשית מזקת יותר ויותר, מפני שהיא מקלקלת את הטעם הצבורי וממיתה את החוש הצבורי. לאויר משוגע כזה אי אפשר עוד להניח ולהביט עליו רק בבת-צחוק על השפתים, כמו שמביטים על ילד משתעשע, כ"א צריך לגעור בו בחוקה ולהניד לו גלוי: הכבר אדון, ושוב אל כפרך וחדל מלהינתן למשא על הבריות!

זו בן אם מתוך ההפץ הטוב בוראי להיות למורה דרך לעם, בא איזה נער, שלא כלו לו ימי לסודו, בער מדעת והסר כל כשרון, וריצה דוקא להתנשא לסופר בישראל, מעמים על העורכים משא כבד של מאמרים ופיליטונים ודורש בחוקה, שיודפסו בלם ודוקא "בגליון היותר קרוב", ואם לא יאות העורך להדפיס את הגליון, הוא מתמלא רגז ובעם ונכון אפילו לקרוע את העורך ועוררו כדגים, — דבן אדם כזה אנו מהויבים כבר להניד גלוי: שוב להדרך, נער שומה, למד כדי שתבין עכ"פ את אשר יכתבו אחרים וכדי שתוכל עכ"פ לכתוב

מכתבים, להמיועד להיות חותך, בלי שניאות נסות, ואת מלאכת הסופרים הנה לאלה, שחננם האלקים דעת וכשרון.

העורכים בישראל ידעו למי ולמה אני מתכוון. הם יכולים לספר לכם מעשיות נוגות באלף וילל אהר, כמה יסורים ורגז לב כא עליהם מצד מוכי הרבים שלנו. בחור יושב בעירתו הקטנה ומבלה שעותיו כאפס מעשה, נכנס ל"פערתיין" שלו, כורך רגל על גב רגל וקורא שנים שלשה עתונים, וכבר נעשה בקי בהיות העולם ובסדרו הכלכלה הצבורית ובכל מה שתחפצו. ומכיון שהוא "יודע-הכל" כזה, למה לא יהלק מהכמתו גם לבני עמו, ה"חולכים בחשך"? ובתמימות ילרותית הוא רואה איך כאמת מורים מעל כל בני עמו, האיש הנאור האחד בין ההמון ה"הולך בחשך" וטוב לבו משיאהו "לעזור" לאותו ההמון ולאשר את בני עמו הנמקים בענים. מה הוא עושה? מתברר תכנית עזרה, "ממציא" הצעה צבורית מהוכחה ונפלאה, וכמוכן תכניתו והצעתו הנן הדרך היחידה לתקנת העולם, התרופה היחידה להוציא את עם ישראל מן המצר ולהושיע לו תשועה עולמית ואם יעזי איש אפילו להסתפק כזה, או עכ"פ לחכות עד אשר ינסה להוציא את תכניתו אל הפעל ברב או כמעט, כבר הוא עוזר ישראל, קל שבקלים והדיוט שבהדיוטים, רע עין ובעל לב רע, שעינו צרה בכבודו של חברו וכו' וכו'. ועורכי העתונים, מוכן מאליו, מהויכים לפנות מקום בעתונתם, לדחות הלאה את כל ה"ענינים הקטנונים", את כל הדברים שהם עוסקים בהם כהשכם אותם לעומדים ברומו של עולמנו, ולהעמיד את כל גליונותיהם לשירותו של אותו מוכה הרבים. ואם אין העורכים עושים בן, אם הם מתיחסים כמעט ספקנות לכל הענין — לא מצד עצמו, כ"א מצד התנאים שבו נולד ומצד האנשים העוסקים בו — אם מחמת זה הם מקדישים רק חלק מן הגליונות וגם זה רק לדברים של טעם, להודעות ממשיות כתובות בהגיון ובצורה ספרותית, אבל הם ממאנים להדפיס דברי הכל הרבה, להג המוני המיניע את הקורא ומעיר על הכרתו — הרי העורכים הללו, עוברי-העם, אנשים שענים ולכם רק לבצעם, או שמרוע לב אינם נותנים ל"אדם מורם מעם" להתרומם עוד יותר ולהביא נאולה לעולם...

והיותר מענין כזה הוא, שעל הרוב כל אותם "התגליות ההרשות" אינן אלא קמחא שהינא, דברים שכבר לפני זמן פחות או יותר רחוק כבר עמד על סדר היום וכבר עסקו בו למדי, אלא שימפני

סבות, אשר לא חדלה פעולתן עד היום, לא עלו בידנו או שגם אי אפשר להם להצליח, בהיות אי-ריאליותם מונחת בטבע צבורנו וכתנאי חייו עצמם.

זה במקצוע העסקנות הצבורית — ואין קך כמעט קהלה בישראל, שלא ימצאו בה עכ"פ תריסר עסקנים-ממציאים כאלה ושלא יעמים את הסצאותיו על ראש העורכים האומללים באכזריות נוראה. ואולם מחזה דומה לזה אנו רואים גם במקצוע הפובליציסטיקה והספרות.

אין לך נער בישראל יושב גליציא, אשר רק למד לקרוא שנים שלשה כתיים בעברית שלא ירגיש בקרבו תעודה מיוחדת להיות סופר בישראל, המוכשר לחבר ספורים, שירים וגם דרמות. באחד מגליונות "המצפה" האחרונים, "מסכיר" העורך בתשובות הרדקציה למוענים עליו, כי אי אפשר לכל הותם להיות גם סופר והוא שואל את אותם המוענים: האם היו שבעים רצון אלו היה "המצפה" בלו מתמלא "חכורים" כאלה, שאותם המוענים רצו לזכות בהם את "עותונם". מודה אני, כי בקראי את הדברים ההם נתמלאחי רחמים על העורך האומלל. לעיני רוחי הופיעה תמונה כזאת: אלפי החותמים של "המצפה" תופשים את העורך בגרונו ומעמידים לפניו אולטימטום: אם תדפיס את דברינו מוטב — ואם לאו תחנק כדע: והעורך האומלל נופל על ברכיו ומתחנן: מאד אני רוצה לעשות את חפצכם, אדוני, אך מה אעשה וגליונותי צרים מהכיר וגם אם אדפיס את שמייתכם היניי מת מיתה רוחנית, כי אהיה לשחוק ולקלסה בעיני חברי הסופרים!... מענתו הצודקת של העורך בודאי אינה מקררת את דעתם של אותם "הסופרים", במהילה, כלומר: רובו של קהל הקוראים, אשר באולתם המה חושבים את מאמריהם לתפארת הספרות העברית ואת הדעות, שהביעו שם לחכמת-יון. ומה תכן אותם "המאמרים החשובים" ה האחד בא בחבילת ניר כתוב פנים ואהור, שיספיק לספר שלם ומספר ע"ד ראש הקהל בעירו, שגילדותו לא היה יכול להתאפק ועשה... ועל אנשי ביהמ"ד, שמשיתים בשעת התפלה או בדומה לזה. וכל זה כתוב בהמון מליצות והקירות ורמיונות והלצות והתפלספות ופסוקים או נמרות ומדרשים, והמחבר דורש, שכל זה יודפס "דוקא בשלמות בלי כל גרעון ודוקא בגליון היותר קרוב", ומערוץ יומי הוא דורש שיודפס דוקא בגליון של שבת. ומה גם אם באותה עירה נודמן אדם, שקלל את הציונות ואת מנהליה, או בא הכותב ברעם ורעש בסופה וסערה, בקללות וחרמות וזולזלים

כארבע כנפות הארץ. הכירום כפניהם המעוותים, המוריקים, המלאים יגון, וכיחוד בעיניהם היבשות בכל עת, אשר דמו לגחלים עוממות הכירום, כי לא יוכלו לבכות...

בבל פאתי תבל נראו, כמורה ובמערב ובצפון ובנגב. יבכל מקום קשתה השגאה להם, בעבור זרותם, בעבור כשרונם ובעבור שלא יכול איש להביאם לידי כבי. הכל הכוס, הכל יסרום, כל כלי משחית יצרו צורריהם לענותם ובכל זאת לא הורידו דמעה: כי יבשו עיני האמללים מאז עזבו את מחניהם. אז קרה אותם מקרה נורא, אשר דמיונו בקללת תפת. כאשר גדלו צרותיהם עד לבלי חקר, פרץ איזה דבר בקרבם, עצביהם הודעו, בשרם רעד עליהם ופניהם התעורו. ומפני שלא ירדה דמעה מעיניהם נדמה עקימת פניהם כשחוק, ומאז שחקו בכל מכה, אשר הכוס אויביהם, והכה הכוס — יען שחקו. בכה נדרו בכל הדורות, פצע המות בלבבותיהם ובת-צחוק על שפתותיהם... עתים חלפו ועתים באו והנודדים לא ראו מנוחה. — — — — —

יסורים ומצרי שאול אם כלם יחד יסבלום? מה היא רעב ועני אם יש אה לצרה? ואולם להפרד, לבלתי ראות את הילדים, אשר שמר על ערשותם, לבלתי דעה מקומם, לבכי שאול אחריהם, למען לא תגלה חרפת מולדתם, זה מר מסות, את זה לא יוכל ילוד-אשה לשאת. ויבך הזקן ויתיפת. בתחלה פרץ בכי מר מנרונו, כמרירות נאנה, אנהא אחרי אנהא, בשחל בפגוע בו החץ, ובאשר הונח לו מעט התחיל לבכות כאדם. דמעותיו נזלו בלי הרף על לחיו. נדמה לו, שנפתח לו מעין בקרבנו, אשר לא ידעו מתמול שלשום. הא שפות שפות נפלו הדמעות מעיניו, כשני זרמי נחלים היו, אשר זלגו בלי הרף. ועמו יחד בנתה כל המשפחה. הבנים, אשר עליהם להתרחק מאביהם והבנות על עזבן חיק אמן יעמהם כבו הילדים, העוללים והיונקים, אשר לא ידעו מכל הנעשה מאומה. ויררו בכבי עד אשר לא נשארה כל דמעה בעיניהם...

ויהי כאשר נפלו קוי האור הראשונים על המדבר, לא נראו עוד בל עקבות אדם. רק אגם דמעות נשאר במקום המחנה. וחיות המדבר עמדו מסביב לאגם המהות, כי לא יכלו לשתות מן המים המלוחים. רק צבועי השדה שתו מהם, כי ידעו כי דמעות אדם הם... — — — — —

ובכל זאת הכירו אותם הכל, אף שהתפורו

כשדות ובמדבר. בכפרים, אשר עברו בהם, לא אבי האנשים לתת להם מקום ללון, רק נדו להם ראשם, הורו עליהם באצבעם: ראו מקוללי אלקים המה ויסקלום באכנים ויגרשום מנו. לא חננו גם עולל ויוגק, הריעו עליהם כעל גנב, גרו בהם את הבלבים הרעים. כן סחבה האורחה אחריה את צרותיה. והי כי לא יכלו עוד לנוה, כי עזבם בחם, אמרו להבדל מבני האדם ולמנוע מגשת אליהם, לשכון במדבר ולחיות לעצמם ולאליקהם. עתה נודע להם מה שעשו להם שונאיהם. נזיותיהם היו מלאות פצעים, הילדים היו נלאים ורפי" כה יהוקנים עיפיים וינעים, וכלם היו חלשים וחולים מחמת המציק וכמעט שלא שמעו את קולם בדברם. ואחרי שאין האדם עיר פרא היכול לחיות לבדו במדבר, היו עליהם חיייהם למשא, נכספה נפשם להתקרב לבני אדם וישתוקקו להרחיק נדוד. אך פחדו מפני בני האדם, אשר חשקו בהם, פחד הענויים, אשר ענו אותם האנשים מקדם, נפל עליהם. ויועצו, לבלתי לכת כלם יחד, כי-אם להפרד איש מעל אחיו, איש-איש לעברו ילך לבדו, למען לא יכירום. ויפררו איש מאחיו במרם עדה השחר. עצבים ונונים עמדו כלם יחד ויושיטו ידיהם זה לזה ואיש את אחיו לא ראה. אז ידע אבי המשפחה את גרל אסנו מה הם

נוראים, וכל זה צריך להדפיס, דוקא בשלימות כלי כל גרעון ודוקא בגליון היותר קרוב או בגליון לשבת" ויש שמוסיפים: "דוקא בתור סאמר ראשי וכשהעורך אינו ממלא את תאורת לבם של הכותבים הללו, הרי הם נעשים לו שונאים בנפש, ואם בעל-חברה הכותם הוא, סופרה או ניכרה, הרי כבר להט החרב בפיו והוא נכון לאכזר את העתון הוא אפילו אם הוא עתון של מפלגתו, המשרת ל"רעיון הקדוש" שהוא, כביכול, "נרור אחריו בכל לבו ונפשו". ראה וכוח המערכת של העתון "יודישער ארכיטער" עם סופריו בגליון האחרון. וכן הוא בדבר הפוליטונים, שכל בחור ובחור מכבד בהם את העורכים יום יום אם לא יוכלו לפרסמם מפני שיש להם טובים מהם או, אם טובים הם, יחשדו את בותביהם שגנבום, מה שיקרה לרוב.

ובאים אחרים וטוענים; הלא כונת האנשים הטובים האלה בודאי טובה, הלא כל הפצם הוא באמת לעשות את הטוב והמועיל, ויש שגם באמת הם עושים טובה הרבה בעבודתם ההרוצה בעירתם לטובת הציוניות, לטובת הדעה הלאומית בכלל או לטובת הקולטורה העברית. היו מהם אנשים, שהקריבו א"ע ממש בשעת הבהירות, שהקריבו את מעמד פרנסתם וההריבו את כריאותם...

בודאי הדבר כן. בודאי אותם האנשים ראויים לשבח גדול בעד פעולותיהם הטובות. אבל דוקא משום זה יגדל חטאם אם משתמשים לדעה באותו מעמד הכבוד, שרחשו להם. אם בזכות העבודה הגדולה בשעת הבהירות — עבודה שהביאה תועלת מפני שעשה אותה בגבולות יכלתו וכשרונותיו, אם ע"י הטפה כרבים או ע"י אניטציה מאיש לאיש, — בא האיש הזה ודורש לעצמו תשולם גמול בתמונת פתיחת שערי העתונות לפניו, הרי הוא משפיל בזה את ערך עבודתו ההיא; אם בזכות ההתייחסות על עתון יהודי, ואפילו בזכות עשית אניטציה לטובת העתון הזה וזכות עבודה קולטורית בכלל, בא האיש ודורש לו תשולם גמול בתמונת פריבילגיה מיוחדת למענו, להדפיס את דברי הבליו בעתון זה, הרי הוא מגלה את ערותו ומוכיח לנו בעין, כי גם עבודתו ההוא לא היתה לש"ש, לשם אותו הרעיון הקדוש, שהוא מסור אליו, ב"א לשם מלוי תאוה נמכזה, לשם בקשת כבוד ועשית שם, ובכן אין בינו ובין מתנגדי הרעיון אלא זה, שאותו המתנגד חכם ממנו ורואה את תועלתו בדברים יותר ממשיים מאשר התפארות אוילית במאמר נדפס...

רעה חולה היא זו, המונעת אצלנו את

הנצח, אשר על שפתיהם. שכניהם ראו בזה ערמה, יהירות, חנופה, העויה מגונה.

על זאת הוכיחם איש אחד ממשפחהם. ויקהל רבים מהם וידבר אליהם לאמר: "אבותיכם נשאו כל מכה על גווניהם ויגדלו ואתם דור קטן וסורר. אבותיכם נשאו עיניהם אל הארץ, אשר גרשו משם ולכם כל דבר גדול כור נחשב. אבותיכם נעו ביערים וחתית השדה חררו מפניהם ואתם דרים בין אנשים וכבודכם גלה מכם. אבותיכם בוז את שונאיהם ואתם תכרעו לפניהם ברך. לאבותיכם בערה אדמת הגולה כאשר תחת רגליהם ואתם תשמחו על אדמת נכר ותלקקו ידי מכיכם".

והרוח נשא את הדברים העזים האלה מפי האיש העז הרחק, הרחק... נשאם למזרח, למערב, לדרום ולצפון... ויפח הרוח אל תוך בתי העניינים והאמללים ויקים קוממיות... ויחזק ידים רפות ויאמץ ברכים כושלות ונפשות נכאים חתיה. — — — — —

"זהו קץ ספורך אמי... אכל אין קץ לו עוד, את הסוף לא הגדה לי. מי יהן ואדע מנה חלקם של האנשים ההם, כי גדול כים שברם".

ותאמר אמי: "הנה הנם בדרך אָשרם, כי מצאו את דמעותיהם".

ההתפחות הצבורית, מעמסה היא זו על העתונות שלנו, שאינה נותנת לה להתרומם משפל מצבה. תשע עשיריות מכחות העורך אצלנו עולות בתרו בקריאת אלפי "פוליטונים" ומכתבים ו"מאמרים", שנכתבו לבטלה, לבטלו מעבודתו הנחוצה ובמלחמה דון קישוטית באותם השרצים הצבוריים, הרוצים להתנשא בכה איוז פעולה, על הרוב פעוטה מאד, שעשו שם בכצת עירתם הקטנה ואין די מלים כפי לגעור באותם הקטנונים המתנשאים: מוטב שתלכו לאכדון עם כל "טוכותיכם" המדומות מאשר תשחיתו בקרבנו כל חלקה טובה ע"י בערותכם בלי קץ ונאותנותכם האולתית! מוטב שתלכו לרעות בשדה אויביו ו"תצליחו" אותם ב"הכמותכם", מאשר תטמאו את היכל העבודה הלאומית, הדורשת טהר-לב, ענוה, כשרון ודעת...

משה קליינמאן.

ענינים מדינים

יוליאן דונאיעווסקי. בקראקא מה גדול הפוליטיקאים הפולנים יוליאן פון דונאיעווסקי בן פ"ו שנה. הוא עמד עשר שנים, משנת 1880, בראש הפוליטיקה האוסטרית תחת יד ראש המניסטרוס הגראף טאאפע, שנכנע לו כמו תחת רבו ואדונו. דונאיעווסקי החל לשכר את זרוע האשכנזים באוסטריא, שמשלה בכל עד ימיו ולהרים קרן הסלבים, בהרבותו זביותיהם וזכות המדינות השונות, להחליש את החבור ביניהן. אז קמו באוסטריא המפלגות הקצוניות, שעודן מרכות רעש ומחומה בארץ עד הנה, האשכנזים בראותם כי חדלו להיות שבט מושל בממלכה נהפכו לאויבים לממשלה וקצתם התחברו ללאומיים קנאים, החותרים לחלק את אוסטריא ולהשיב את מדינותיה האשכנזיות למלכות אשכנז החדשה. וכן בהוך המשכים, שגבה לבם באור פני הממשלה, קמו המשכים הצעירים, שלא ידעו עוד גבול לדרישותיהם הלאומיות. כסוף נלאה טאאפע ללכת אחריו ולהכעים את האשכנזים ושלחחו מעל פניו. דונאיעווסקי היה נסוג אחר קיצוני ותכלית שנאה שרא כל הקון חדש אף בסדרי המסים. תחת להטיל מס על העשירים ע"פ תקונים נכונים הטיל הוא מס על צרכי העניים ובאשר לא הספיק עוד, הרבה את חובות הממשלה עד אין קץ. משל היה בפיו: נקל לדלדל את העשירים, אבל קשה להעשיר את העניים. ובחכמתו זאת היה חס על העשירים ולא על העניים. אב נאמן היה לעמו וליתר הסלבים, כי זרבה את חרותם. אבל האשכנזים לא הורידו עליו אף דמעה אחת.

על המצפה

התימנים.

קוראים עברים אולי כבר שמעו, כי ישנה בירושלם קהלה עניה של יהודי תימן. בשם "תימן" יכנו היהודים במעות את ארץ ערב הדרומית, הנקראת יעמען. באותו הזמן, שנערו סערות רבים מנדחי ישראל בקצה הצפון, להניעם בארצות ולהפיצם בין אחיהם, נערו סערות דומות להן גם את נדחי ישראל בקצה הדרום בנגב ערב. ומאין יכלת לנדחים ההם לנווד למרחקים, מאין כסף ומאין להם שום יחס אל אחיהם הרחוקים, באו עד ירושלים ונשאר שם להשתקע, כי לחזור אינם יכולים, כי ארצם חרבה ושממה והמלחמות לא פסקו. הנדחים האלה באו ירושלימה בערום ובחסר כל ורק אל הקהלה הספרדית עיניהם הליוות, כי קרובים הם להם כמנהגיהם ובנמוסיהם. אבל לכולל הספרדים ישנם ממונים גרועים ממוני הגלוצים. הם שולחים שליחים ומכתבים לארבע כנפות הארץ, לאסוף כסף על חשבון יהודי תימן הנפולים עליהם למשא, אך נתון לא יהנו להם אף פרוטה. לתאר צרת האמללים ההם לא יספיק אף ספר גדול ומכ"ש מאמר בעתון. אחיהם, שנשאר בארץ ערב, לא יוכלו לתמוך בידם, כי גם הם סובלים

רעב ומחסור ויגעו בולעפות רעב ובדבר ובכל מחלה בגלל מלשוליהם ובזה כל רכושם ע"י חיל הצבא שר פראי המדבר. גלמודים, עזובים ונשכחים מכל נפש מתנוגים אחינו התימנים בהמיה העיר הגדולה ירושלים בשנת הרעב, אין מרחם עליהם ואין דורש שלומם. אחיהם מהנכרים להם. מראיהם כמתי מרבר, כרפאים של דור אנוש. והמה אנשים חיים, יהודים כמונו בעלי צרכי החיים. יש להם לב חומד, גם נפש מרגשת, לדעת ולאבין גדל צרותיהם, אלא שאינם צריכים בענים רק לפת לחם חרבה ולמעט מעוה, שלם לממשלה מס הנרגלת. ומפני שאין להם האוצר הזה, תפשה הרשות את ראשי העדה ואסרתם בבית הסחר והם נמקים שם מעצר רעה ויוגן ומרחם אין להם. אין מי שישלם כעדם את מעט הכסף לפדיון שבויים. פנו אל הרב החכם-כשי, ראש השנוררים הספרדים בירושלים ואזניו אטומות לשועת דלים, פנו אל ראשי כולל הספרדים, המשיגים כסף מארבע כנפות הארץ בשביל האמללים התימנים, אך רכבם לב אבן וכיסם סגור בשבעה חותמות. אין רחמים לשנוררים עשירים תפוזי זהב, הרגילים מעולב, שכל הכסף הנקבץ בשביל עניים נשאר בכיסם. האמללים ההם שלחו לנו מגלה גדולה מספרת אסונם, הם מפילים חנתם לפני אחיהם בגולה בכל הארצות. לרוחם עליהם, כי אין הם אשמים בענים, המלחמות בארצם מלשול ירושלימה. אמנם טוב להם מות מחיים כאלה, אבל מה יעשו אם הם יהודים יראי אלקים ולא ישלחו יד בנפשם. רבים מהם יושבים בכלא מפני הגרה יד העני. נוראות יספרו מחייתם בבית הסחר. הגרוע בכל הוא להם, כי הם יושבים שם בלי הפלה ובלי הפילין מפני הסרחון, כי כבור שבים כלם עושים צרכיהם, אין מניחים אותם לצאת אף רגע. וממוני הכוללים, שכסף צרקה מכל העולם בידיהם מקשים לבם ומאטימים אונם. ואותם יכנו בגולה "צדיקים וחסידים יושבים לפני ה'", המה מהפללים (הפלת רעים תועבה) על קברי צדיקים בער כל קהל הגולה

מכתבים מערי המדינה

קראקא. נשיאים ורוח — וגשם אין! את הקריאה הזאת מכרח אני לקרא על ועד החברה ליסוד "בית תלמוד תורה כללי" בעירנו. זה שלש שנים שעמל (?) הוער הנ"ל, להוציא את המחשבה הזאת אל הפעל, והוא מפרנס אותנו בתקוות טובות ובהבטחות לעתיד לבוא, כי עור מעט, עוד מעט, וקם הדבר הגדול הזה לפעולות. סוף כל סוף, אחרי שלש שנים של בליון נפש השיגה החברה הרשיון מאת מועצת החנוך, ובכן באה העת לגשם את הרעיון. ואמנם נראתה הניעה לן הועד. מודעות גדולות הדבקו בחיוצות העיר שבוע מקורם, הקוראה את חברי החברה על יום 26 דצמבר לאספה כללית בבית שלטון הקהל. פה קוינו לשמוע כבר את המלה הגדולה. קוינו כי יבחר ועד של אנשים רבי עלילה, היודעים ערך הדבר וסוף סוף יגשו אל העבודה לכונן את ביה"ס, שכל בני עירנו נושאים את נפשם אליו זה כמה. ומה ראינו? ראש הועד מר פ. לאנדא (מכל אנשי הועד, י"ח במספר, באו רק חמשה, עובדא המדברת למדי) פרח את האספה, והיה ראשית רכורו, כי אין לו לתת דו"ח לאספה כאשר לא נעשה באמת במשך כל העת הזאת דבר (שמעו!) ואח"כ הודיע עוד רבד גדול אחד: כי האספה מכרחה להדחות כאשר שכח שכחו (?) להודיע בתחלה לפוליציה ע"ד האספה בחוק. האין אלה באמת נסי נסים, שהאריות שבחבורה מר אכרם מרגליות מר. פ. לאנדא ומר עמנואל מירמענבוים, האוספים אמפות עשרות פעמים בשנה והנם ראשי המדברים בכל מקום ישכחו דבר, שבר בי רב דחד יומא יודעהו, כי לאספה כללית צריך בתחלה להודיע לפוליציה. ואם ההכנות אל האספה, שהיא רק הקדמה אחת קטנה, שאיננה דורשת כל עמל וכל קרבן, נעשו כ"כ בזהירות וחריצות, מה יש לנו לקוות מן המפעלים הגדולים אח"כ, שבאמת ידרשו עמל ועבודה? —

בבדי הכחות קצה את הרושם הרע, שעשתה הפתיחה על הנאספים, קם מר מירטענבוים והתחיל להציע את כל הגדולות והנצורות, שעשה הוער במשך הימים הרבים האלה וכי לא ישב בחבוק ידים ונפשו שבעה לה די עמל ותלאה עד אשר הוציא את החפץ אל הפעל. ואנכי אחרי שמעי את כל זאת אמרתי אל רבי, לו הייתי אני במקומו, כי אז הייתי כותר המונה כזאת לדברי לאמר: רכות! גדולות ונצורות פעלנו! בתחלה היה עלינו לערוך את הקניית החברה וידוע לכל אדם, כי תקנות אי אפשר לכתב על השלחן, כ"א על הניר, ובכן נצרכנו ללכת החנותה, לקנות איתנו הניר המכושף, ובכן הרי עליה אחת. ואח"כ היה צריך ללכת אל עורך-דין וזה לא רבר קמן! כי עף שמוצאים את עורך הדין כביתו צריך לכתה את הרגלים כמה פעמים, הרי עליה שניה. ואח"כ ישלם בעד הניר ולעורך הדין, צריך לקבץ בסף מאה החברים, הרי עליה שלישיה. כך הייתי מונה וחושב מאה עלייה ואף מכשולים, שהייתי צריך להלחם בכח ונפש והעולם היה שומע ותמה על הנצורות ועל הנפלאות. גם מר מירטענבוים פרש את העלילה בהמונה קצת דומה לזו, אכל הנאספים לא התרגשו כלל. כל אחד הביע את החפץ מקרב לבבו לאמר: כי יתן וההפטר הוער הזה וקם אחר במקומו, אשר לא ישבח להוריע לפוליציה ע"ד האספה ויעשה באמת מעשים בפעל ולא יסתפק בפום ממלל רכובן, אך דא עקא, אם שחכ הועד להוריע לפוליציה ימים אחדים לפני האספה מב"ש שישבח לאסף שניה את האספה למצער במשך שנה שלמה. ומה היה אחרית דבר? ד' יודע. יוסף דרעזנער.

קראקא. הוויג הכלתי שוה בין מפלגת הקהל ומתנגדיה עלי יפה (לע"ע) והבחירות נעשו ע"פ פשר. המפלגה הציונית הייתה האצוניציה הישרה היחידה, שהקימה קנדידטים רק בקוריה הראשונה. עשרים אחוים ממאה בחרים נפלו בחלקה, למרות הפשר ונבחרו בתור ממלאי מקום. בבחירה הזאת נתגלו כל כך במול עקרי מפלגה ורדיפה אחרי כבוד החת מסוה השקר עד שבראי להאיר את הדבר. — הפשר נעשה, ולא היה בקראקא אף יהודי אחר שלא ירעהו, ובכ"ז לא היה עוז בראשי ה"בגתי הלויים" להודות והתנגבו מאחור בררשם מאה העם לבחור בקנדידטים הם זאם אינם מוכים בעיניהם ושליומו בשמות קנדידטי הקהל ולא באחרים. פתאם מצא הר"ר גראס, כי משרות חשובות ישנן לכלם בשתפות ואין לבזבו את הכחות כמלחמה בזויה כזו של בחירת הקהל. כל עונות הקהל נגד העם, נגד היהדות ונגד הדמוקרטיה נסלחו. הנאי הפשר הנפלאים היו: תקנות הקהל החדשות (שלא נהאשרו עדיין) ע"פ שיטת בארעני הנישנה (קוריה אחת כללית), ישה מנדטים נגד שרישים, לבחור למרות התקנה החדשה, בסדר הבחירה הקודמת (ע"י שליחים), נשארו כל המסים המעיקים עד קמח הפסח ועל בשר כשר וכו' והכל שריר וקים. העם נסכר בעד תאר-פרנסים, שנתן לאנשים אחדים מן הכלתי הלויים, שאינם מוכים ואינם רעים מאנשי הקהל. בעת שנסאף להרחבת נביל האוטונומיה של הקהלות בעניני קולטורה וכלכלה, בעת שמניסטים אנטישמיות מושלים באוסטריא, בעת ששלמון המדינה פרשה רשה להגלינו ברמות סמינר למורי דת, להעביר בנינו למחנה הפולנים, בעת הזאת בשר גואל ישראל הקראקאי שלום רעם, אין עוד על מה לרחוב, אם אחרים מאנשיו ישבו בקהל. סופו מוכיח על החלתו והפחד מפני הציונים היה גדול כל כך עד שר"ר נראם היה אנום לשלוח מכתבי תחנונים אל הבוחרים לבא כלם אל הבחירה, פן ח"ו יכניסו הציונים את אנשיהם לקהל. אולי עתה יכירו אחינו מי דורש טובה העם באמת ולמי פרוגרמה יהודית אמיתית ומי נאמן ליהדות ולצרכיה, ומי זונח את דגלו ולוחם רק כשכיל הארי כבור במליצות ריקות, כואו הנה כל היהודים הישרים לעבודה חדשה, כתנו בין אמת ושקר, אל הפנו אל הפונים ערף לכם בעבור שדמו, כי כבר השיגו תאוהם. איש איש, אשר לו תלויה נגד מנהיגים חתעים, יפן אר דגל ישראל הצעיר המורם בעזו, עזורנו

לעשות סדרים בתוכנו, נהגברה יחד נגד חנפים מבית ומחוץ, עזורנו להקים דמוקרטיה יהודית אמיתית המיוסדה בציונה העם והיהדות. — באספת עם, שהקהילו הציונים כיום א' ש"ן, החלטה פה אחד מחאה נגד הפוליטיקה הנפתלה בבחירות, שנעשתה בעזרת ה"בגתי הלויים", למנוע בחירה חפשיה. כיום א' הבא בשעה ז' בערב היתה בבית ח' "חשמונאי" אספה עם בסדר היום: הוצאת הבחירות לקהל.

Dr. — a.
קראקא. ע"פ הפשר, שנעשה בין שתי המפלגות, נבחרו למועצת הקהלה בבחירות, שהיו כיום ג' לשבוע זה הפרנסים האלה: מן הקוריה הראשונה: מר י שניטער בקנ"ו דעות, ד"ר י' דייכעש בקנ"ה, ד"ר ש' טילעס בקמ"ט, ד"ר אינג'ן לנדא בקב"ה, ד"ר אינג'ן לויער בקב"ה; מן הקוריה השנית: מר הלל היימאן בצ"ד דעות, מר אברהם דיימשער בצ"ג, מר מ' בלנקשטיין בצ"ג, מר ש' אינספעלד בצ' מר מאיר יונקלר בצ"ח; מן הקוריה הג': מר יהודה בירנבאום ברנ"ז דעות, מר שמואל לנדא ברמ"ח, מר אברהם מרגליה ברמ"ב, מר צ' א' גרוס ברמ"ב, מר גדליה לנגרק ברל"ג, לממלאי מקום נבחרו בקוריה הראשונה חבר ועד הגליל הציוני ר"ר ש' וואהרהאפטיג ברל"ה רעות וראש הועד הציוני ד"ר ח' היינשטיין בכ"ה דעות; לממלא מקום מהקוריה השניה מר א' פאם בכ"ה רעות; לממלא מקום מהקוריה השלישה מ' חיים מייטעלכאום במ' דעות. — ביחד עם הפרנסים נבחרו שלשים בוררים לבחור ברב אב"ד והם: מהקוריה הא': מר ג' באועס, מר יעקב בובר, מר מ' דמנר, מר וו' פרנקל, מר ל' רוזנברג, ר"ר אדולף גרוס, ד"ר דוד זיסקינד, מר סיני פעלדן, מר י' פ' געהארזאום; מהקוריה הב': הציוני מר סיני אלכסנדרוביטש, מר ירוחם באנדעט, מר שמואל עבערזאהן, מר א' ל' הירשטאל, מר יהודה ארנשטיין, מר ל' רקובר, מר נ' וואסרברג, מר מ' מ' פרוקש מר וואל הלצר ומר מ' ש' אינספעלד; מהקוריה הג': מר חיים מייטלכאום, מר וו' פ' אינקלשטיין, מר מ' ראפפורט, מר מרדכי אראמן, מר יהודה אינספלד, מר יעקב פייילד, מר יצחק אינפלד, מר ל' קורנגלד, מר ש' שנקר, מר אליעזר ליפשיץ ובראשם נשיא הקהלה ד"ר טילעס.

מכתב מארץ ישראל.
התחבמוני.

יפו. קוראי "המצפה" מכירים כמדמני היושב את כעל התחבמוני, שעליו הנני בא לדבר הפעם. אתם שזכיתם זה כבר להכיר את הרה"ג הר"ר זליגר כפעולותיו ובמאמריו, שיחותיו -- וחלומותיו יחד, השמחו לשמוע מה היו חלומותיו, האיש הגדול הזה הופיע לנו ביפו בחדש תשרי. לפני איוה זמן שמעתי קול, כי איש אחד ושמו זליגר בא מקראקא. ואני כבר שמעתי את שמעו ע"י "המצפה" ושמחתי מאד לכואו, ואמרתי בלבי מי יתן כי יהחיל באיוו פעולה פה ביפו. הלכתי לבקרו איוו פעמים עד שדבקה נפשי בו ושמחתי מאד על אכן מוכה זו, העתידה להאיר כשמי הישוב העתיד. וכשאבא לספר על פעולתו עלי להקדים הקדמה קצרה. פה בעירנו יסרו אנשים חשובים מהחרדים כיה-ספר אחר בשנת התרס"ה, יחד, לאמר הורה וחכמה יחד. הנסיון היה קמן מאד בזמן הראשון, בניסן שנה הנ"ל היו שלשה עשר ילד עם מורה אחד, ובזמן השני שני מורים ועשרים ילד, והמיוסד התחיל לפרח עד שבמשך זמן קצר של שנתים וחצי יש להם חמשה מורים ותשעים ילד, ואף כי ההוצאה עלתה להם עד עתה יותר מההכנסה, לאמור מתשלומי ההורים, לא עצרו מלעבד ועוכדים הם עבודתם הפוריה, ומשרתם הולכת וקרכה. ובששמעו על רבר הרה"ג ד"ר זליגר קראו לו, כי יבחו את התלמידים. ובא והגיד את רעתו, כי באמת מצא קדמה גדולה בחנוך ויש פה מקום להביא ברבה ויש בכח מוסד זה להגיע למעלה יותר גדולה ורמה, והאיש חשב והנה כבר על זה. באחד הימים באתי אליו

והוא קדמני בשמחה בהראותו לי את התכנית, שערך כבר לבית ספר מרכזי ביפו. קראתי את התכנית והברתי את גדלו של האיש ואת חכמתו הרבה ואמר להציע לפני ועד מיסדי בית-הספר, למנותו למנהל ולקבל התכנית, אף כי לא נקל יעשה דבר כזה, הדרוש קרבנות בחמר וברוח. וזה אחרי חדשים זכינו להקרא לחגיגת חנכה שחגנו תלמידי התחבמוני. נהדר היה המראה, אלם גדול מואר, מלא אורחים והורים ולפניהם יושבים התלמידים לפי גדלם, ואחרי הדלקת נרות החנכה עמרו התלמידים ושרו כאפן נפלא. אחרי זה עלה אחד המורים המיסדים וכאר את מצב התחבמוני ושאיתו, פעולתו עתה, שהיא רק יסוד לבנין הגדול, שאומרים הם לבנות, והתקוה הגדולה שיש להישוב בחמר וברוח. אחרי מחיאת בפים ארכה עלה אחד התלמידים הקטנים בן חמש-שש בערך והפעים שיר קמן מכתבי הקדש בנעימות כל כך יפה ומלככה, שעוד עתה יתעורר כי הענג של אז בשמעי, הקהל מחא כף בהלהבות, כראותם, כי התחבמוני מצליח ורואים פרי בעמלם. אחרי בן נאמו אחדים מהתלמידים נאמים, שהפליאו אותנו כאמת. ואחרי שבאר אחד המיסדים את חשבון הבית, שעלה משנה לשנה, עלה הרה"ג הר"ר זליגר ודבר על דבר החשמונאים ההדשים העתידים להיות כארץ ועל דבר פעולת התחבמוני כעתיד. הקהל שמח מאד לפעולותיו ומעשיו והאיש הזה בחפצו האדיר עובר הוא כעד הרעיון הגדול של החנוך, ואני, שהוקרתי את ערכו עד כה, שמחתי כראותי את פרסומו של התחבמוני והנני חושב לדבר כפרוטוטפ על דבר התחבמוני והבניתו כפעם הבאה. ידעו גם שם כארץ מולדת האיש הגדול הזה נרגר אחד מפרי מעשיו כארץ אבות ויכינו את ערך ארץ הבנים. והנני מקוה להיות ארח הדיר ב"המצפה" ולספר גם יתר החדשות ביפו.

יפו א' סבת. אביאל

מקרב ומרחוק.

שונות. נציבות גליציה סבעה את הכחיות למועצת המדינה מטו"ה של האכ"ים על יום כ"ה פברואר. מקוריה של הערים על יום כ' מרץ, מלישכות המסחר והתעשייה על יום ג' מרץ ומבעלי האחוות הגדולות על יום ו' מרץ. — בפייטסבורג באמריקה נתפשה ארגוניציה שלמה של היד השחורה, הוא חברה של איטלים רוצחים וגזלנים, שהפילו חתימתם על כל עשירי אמריקה. כל אדם ידא מפניהם כמו מפני שדים בלתי נראים שום אדם הא העיון לפרסם מעשי אחד מהם. כי חיינו היו תלויים בשערה. עתה נגאלה הארץ מידם. — בין עולי הרגל למקדש המחמדים בסכה פרצה מנסת החילודיע, מאות מהם ימותו. בתחבולות לעצור את המנסה אין תועלת, כי עולי הרגל מטאנים לשמוע. — בבארן נתפש הגנב ליאוסולד גלדשמיד, ייגנב מבית מסכנות הצבא ל' אלף כתר. דרכו נגלתה כרצותו להיות אדם ישר ושלם את חובותיו והנזשים מסרו את הכסף לפוליציא. — ממשלות אנגליא ורוסיא עשו חוזה ביניהן, לאסור על נוסעים גם לתכלית מדעית לכבר את ארץ מיבעם. כי כל ממשלה הוישדת בחברתה, כי הוא רוצה להוריש את ארע הרזים הזאת. — בית הנבחרים ברומניא קבל את החוק המנין על האכרים. עקריו הם הפצעת שדה מרעה בכל עדה, אסור הרבית, סעיבת שטר פועלים וכביעת ועדים לעבודת האדמה. — ועדי הטורקים הצעירים וועדי הארמנים (נוצרים) כטורקיא התחברו יחד להלחם בממשלה הטורקית ולהנהיג תקוני אירפה בארץ. — כלכוב הצליחה הפוליציא לתפוש חבר שודדים נוראים ובראשם הרוצה וואשינסקי, שהרג כפראג שומר בית האסירים, שרצה לתפשו בשעת באו במחתרת. אלה הם הגנבים שגנבו בשנים האחרונות סכומים גדולים בבתי פקודות וכבנקים בכמה ערים: זה כמה פעמים הצליחו השודדים לברוח מבית האסורים. — כמשפט הרדן השני, שהיה כברלין, עלתה ביד הגראף מולטקא וחבריו, (שהאשימם הסופר הרדן בתועבות מנונות) להוכיח צדקתם ולהמיד חרפה מעליהם, אף שבמשפט הראשון הוכיח הרדן אישמתם ויצא זכאי. עתה יצא חיב. — בדעניסוב אצל מרנסול

נרצחה בשבת האחרונה אשת המזוג היהודי אדריחו כהית בעלה אצל המנין. הרוצח, אביון, חזר על הפתחים נעלם אחרי גזלו את הרכוש, כ"ד בתר. — בחדש נובמבר נרצחו במסדון ק"ל נפש אדם ונפצע מא' בידי הוצחים פוליטיים. — באזיא הספגה נגדה קשר בין מחמדים ושירים נגד רשלטון. מאות מהם נתפשו.

צדקה עומדת לעד. הנביר ר' מנדל ראנד בירושלים אינו אומר די למעשי צדקתו וחסדיו, שעשה עד כה עם יושבי ירושלים וחברותיה ומוסדיה. בימים האלה קנה קרקע בעיר פתוח לרוחה מארבע רוחותיו, המכיל י"ד אקף אמות מרובעות וחלק את החצרות הנמצאות עליו לעניי העיר חנם לדורות וכדעתו להוסיף שם עוד בנינים לדירות עניים, שיוציא עליהם הון רב. בעד הקרקע שלם שבועים אלף פרנק והוצאות הבנינים תעדינה לכפלים. כבר כונן שם ביהמ"ד ומסוה ליושבי הכר, לבל יצמרכו להרחיק ללכת להתפלל. ועל האיש הצדיק הזה הוציאו הליסמים הקדושים רבה, כי פושע הוא. כי בוגר הוא כי מחריב את האה"ק הוא ואין כניו גנאי, שלא כנוהו בו הרשעים ההם. ובעוד המה עושים עשר מדמי עניים גונבים לחם רעבים ולובשים בגדי ערומים ומולכים שולל את כל ישראל בשקריהם ובצביעותם. הנה האיש הזה בונה ירושלים. חונן ונותן ועושה צדקה עומדת לעד, בונה בתיב לעניים חנם. אומרים עליו, כי בעבור נפחתו הכנסות הכולל, היה מי מאלה שגזלו לחם העניים כל ימי חייהם שנתן אף פרוטה להאכיל את העניים ברעב? וזו מנדל ראנד נתן וחלק והאכיל והכין דירות וכל צרכי הצבור, מלבד מה שרצה לעשות עוד ולא יכול מפני נכלי הזדים ההם. שהכלה מעשיו ברשעתם. ואיש העושה זאת האין לו הצדקה להשגיח, כי גם כסף הצדקה שיתגדבו אהרים יבא על מקומו בשלום וקא יגזלוהו עשירים, שאינם צריכים לו? ובעד ישרו וצדקתו ההרימוהו המועלים מעל בקדשים כמו שעשו לרבים לפניו. הרוות רבאים ידעו לשפוט אותם ואת עוזריהם כפעלם.

בחירת רב. בחירת רב בימינו היא כבר חדוש הראוי לפרסמו. כי איזו קהלה תבחר רב בזמנה? הרבנות כפילן וכאונגון באה כירושא או נמכרת ככסף. לכן עלינו לצין במטרה נפלא, כי כסמבור הישנה נבחר רב. שם הרב הוא ר' חיים יצחק ירוחם, אב"ד בלימנוב אבל אחת הוא לנו מי הוא הרב. יש מהללים אותו ויש שאין שמחים בו. את המכתבים הרבים, ששלחו לנו משם כל המפלגות כמובן, לא נוכל לפרסם, אבל מכלם נוציא רק בשורה אחת המשמחה: כי הרבנות לא עברה שם בירושא ולא נמכרה בשוק, כי הרב נבחר ברוב דעות. וזה הרבה.

התפחות המושבות בא"י. במושבה היהודית פתחה תקוה" אצל יפו יבנו בקרוב צנורות מים. שיספיקו מים לכה הבתים וגם יעשו מאור אלקטרי.

הישיבות באונגרון. תמונה קטנה ממצב ישיבה גדולה: כקהלת צעהלים ישנה ג"כ ישיבה. בעד התלמידים העניים אין איש דואג ועליהם להושיט ידיהם לנדרבים כקבצנים בזויים הסובבים במדינה. והנה פרה, שבחור אחד דרש בחברת התלמידים ע"ד גורל הבחורים. מיד גרשהו הרב מן הישיבה: שקין איך נועזת לפתוח פה לקפחג על מנהג ישן קדוש. בשבוע שעבר היה סכסוך בין בע"כ אחד ובין בחור ופשט בעה"ב את ידו והכה את החבור מכה רבה על לחיו. החבור חש בעלבונו והחזיר לו מכה. בשבתו לאכול ארוחת הצהרים עם חבריו באה כל משפחת בעה"ב ההוא עם משרתיהם וקנה רובה בידיהם ליסר את החבור על הצפתו. מכות רצח הכו כלם את האמלל וכאשר נקשו חבריו להציל את הלקוי הגיע הדבר לאוני הרב וגרש את כלם משיבתו. כן מגרלים רבני אונגרון את בני ישראל לתורה.

המצב היהודים ברוסיא. ממשלת רוסיא כמלה את הקלוב היהודי הלאומי 'בעין החברה הפוליטית בנציציא'. — יהודים בווארשא בקשו לבנות בית כנסת חדש ולהמציא את הכסף אמרו לכונן לוסוריה על ארבעה בתים ולמכור גורלות בני חמשה דובל וביהכ"נ ישא את ישם הקיסר. הממשלה מאנה לתת רשיון לזה — בווארשא הציפר דממשלה לאוניברסיטה היהודית העממית כל כך עד שהכרחה להבטל. הפולנים ברוסיא ממאנים

להסכים לשווי זכויות היהודים. שן יבזבו האכרים את כל הונם ביין-שרוף והיהודים יירשו את אדמתם. — מוולאדיווסטוק באזיא המזרחית השינו היהודים ספורה לעזוב את המקום בתוך ד' ימים.

מעשה פושעים. בפראנער סאנבלאט' גרססה הודעה כזו הלשוין: 'בית יתומים ישראלי' הן עץ הנוצרי יהיה כיום א' כ"ב לח' בשעה ה' אחה"צ. יתומים אמללים! גם זה עליהם לקבל מאת מטיביהם! אנטישמים יהודים. ביודישע קארעשפאנדענין' אנו קוראים: החברה להנהיג עבודת האדמה בתוך יהודי אשכנז מצאה, כי בעלי האחוות הגדולים היהודים ממאנים לקבל באחוותיהם חניכים, שגדלתה החברה. אין זה פלא, כי התנאי הראשון של בעל אחוזה באשכנז הוא אנטישמיות נמורה. ולפי שאין בעלי האחוות היהודים רוצים להיות גרועים מחכריהם הנוצרים, ע"כ צריכים גם הם להיות אנטישימים. העוכרה שהם גם יהודים לא תוכל לשנות בזה מאומה. — העתון היהודי הויני הגדול 'צייט', ש בעליו הם יהודים ואיזה זמן האיר פנים לציונות. נעשה עתון אנטישמי. בעד כצע כסף התמכר לנוצרים סוציאליים והיהודים כותבים כרוח המפלגה השלמתי.

קנס בעד חקוי. בעיר דונגהיים כהסן נקנס הרב ע"פ דרישת הכמר, יען לבש בגדי כהונה בשעת הלויה. הרב יוכל ללבוש בגדי כמרים רק בביהכ"נ, אבל לא כפרסיה, כי מחלל הוא כזה את הקדשים. אף הזכות לכבוש כמרים אין להם, למרות חוס שווי הזכויות.

צדקת הסוציאליים. הסוציאליים בדומה הרוסית הציעו את דרישותיהם ואף במלה אחת לא הזכירו את כסול הנזירות הרעות על היהודים. נושים הם למפל כזה. וכן עושים גם יתר המפלגות. רק הרוסים האמתים" מרבים למפל ביהודים.

אונגרון מצטיוונה. בין חמשה ראשי הקהל בקהלת פרסבורג נבחרו שני ציונים: ראש הציונים שם מר שמואל כסל הייט, למשנה הנשיא ומר שטיינר. כבוד גדול עשו למר במלהיים. כאשר נודעה בחירתו, כבוד שלא זכה לו שום ראש הקהל שם. המון חונג כאקף איש התהלכו בחוצות היהודים ורגלי ציון בידיהם וקראו: יהי במלהיים! מר בשלהיים קבל על עצמו ליהד את בתי הספר של היהודים. שהיו עד כה רק מוסדים לטמיעה ולפשיעה.

הכראה עברית! ממוטי מודיעים אותנו, כי בחברה ציונית, שנוסדה שם. ממאן הועד להחזיק בבית המסרא עתון עברי המרות דרישת החברים. כי לפי דעתו אין צורך בו. כמו שאין צורך בעתון פולני. הוזה תורת כירנבאום או תורת, דיאמאנד?

בכתי תלויים" בכרוב. בעת שבקראקא נוכחו עתה בכחירות גם אלה שלא אבו לדעת עד כה, כי האפוזיציא שבקהלה, בלי כל פרוגרמה יהודית, כל עקרה אינה אלא תחכלת יהודים להשיג מנדמים, כעת הזאת נוסדה כלכוב מפלגת:בלתי תלויים". כפי הנראה התמנאו איזו-עסקנים" שם בעסקני קראקא, כראותם, כי עצה טובה היא הסתדרות אפוזיציא להישגת מנדמים. כודאי גם שם ימצאו המתאווים המון רודף אהדיהם, להיות סלם לעליה לגדולה עד שיוכה ההמון כי נתעה בשוא.

חברות חדשות. בקו פ פ ש י נ צ ה בנליציא המזרחית הצליחו אחינו אחרי כמה יגיעות ותלאות ליסד 'קסינא יהודי', שמטרתה ציונית ולאומית. שר המהו לא אבה לתת רשיון להתאסף בביהמ"ד משום חלול הקדש, שעליו לפקח עליו, ע"כ התאספו בבית הלאומי הרוותני. — כר י שא נוסדה ה' 'עבריה', שמטרתה להפיץ את הדבור העברי ודיעת שפתנו בין העם. הפרוגרמה רחבה. תערוך פורסים. תאסוף אספות לדרוש עברית לפני העם. מי יתן שתאריך ימים! — ברעדים (רדימנא) נוסדה, אחרי עמל רב ידחיות' ע' הנציבות והקהל. ה' 'דגל יהודה' לתכלית קבוץ הצעירים תחת הדגל הלאומי. חברים מכל המפלגות נקבצו אליה. — כז בארז נוסדה אגודת ידוברי עברית, שחבריה מתאספים לדבר עברית בענינים שונים החי. ישפה כרודה" שם יסדה בית מקרא עברי. — בתי המקרא של 'גלרמן', שנוסדו בערים רבות ע"י פולנים וצרים ויהודים לתכלית התבוללות ופשיעה, נהפכים לציוניים. ע"י הבאים אל תוכם:

נגד מפקיעי שער הדירות. מאין יכלת להיות פועל נעשה היהודי מיליונר, כן אמר פעם נורדאו. אבל אין זה מתאמת ככל יהודי. כגדון ובניוירס נעשה כל יהודי, שאינו מצליח בעבודת ידו, — לבעל-בית, 'לענדל'אָרד" כאנגלית. בסכום קטן מאד יכול שם יהודי לקנות לבית גדול ברחובות היהודים והוא מעלה מיד שכר כל דירה באבזרויות מופלגת ומרויח" על יד כמה אלפי רולר. היהודים רגילים לסבול הרבה מאד. מה יעשה בעל מלאכה יהודי או פועל המכרח לדור ברחוב יהודי? אך עתה בשעת היקרות הגדולה פקעה הסבלנות. הדירים עשו קנוניא ביניהם, לבל ישלמו שכר דירה ולכל ישבור איש דירת חברו עד שיוירדו בעלי הבתים שכר הדירה. שבועים אלף בתי אבות יהודים בניוירק ממאנים עתה לשלם שכר דירה. בעלי הבתים הוציאו כמה דירים מבתיהם, אבל רק ביד חזקה של שליחי כ"ד ושוכרים אחרים אינם. מהומה רבה בעיר. מלחמת דירים כבע"כ, כמה בע"כ נלקו כפצף העם. קץ מפקיעי השער בא, כי עד כאן הגיעה סבלנות העם, יותר לא תוכל. והממשלה רואה עתה בעני העם ולמרות החקים שהיה מכרחת לדאוג בעדו, שלא יוכלו אכזרים אחרים הולכי בטל לעשמו באות נפשם.

פלאי הכרך. שטעו נא פערר מפלאות העיר הגדולה: שמחהלע שלנו חי כמה שנים פה ולא כלום. ועתה זה שבועות אחרים, שהוא שוהה בקראקא בישיבה וכבר נעשה בר-מצוה.

משרה הספרות והמדעים.

העמים העתיקים וישראל.

מאה מתתיהו מיזיש.

עמים בעלי מהיות קבועות שונות זו מזו אינם יכולים לחיות חי שלווה יחד. מלחמה נצחת מתחוללת ביניהם, קרב תדיר סואן בעד תקף ההשפעה של כל אחד ואחד, בעד הגברת רוחם. פולמוס בלי הפוגות יבער בעד הרגשת הישות העצמית במלואה, בעד ההוצאה לפועל של הכחות הטמירים, של הכשרון להתפשט, המונח בכל חטיבה חיה, בכל עצם אשר בו עוד זורם העורק של תקות עתיד, בכל נמצא, אשר עוד תקות קיום יותר מלא ומושלם לא זנחתו. כמדה שתבדלנה המהיות בין עצמן, כמדה זו ירכו הרברים ישבהם תחולקנה, שבהם תתנשנה, שבהם אחת תשאוף לכוף את השניה לה, שבהם תעצור אחת את הברעתה של השניה, כמדה זו יגדל הנגוד, תגדל התהום ביניהם. ישחו החוד שבהתיחסות, ירב המרון, יתלקח הריב ותוסד מחלקת העמים. ותתאבק בעשן ההתנוששות של הנזעים. כאירפה מלחמות היפתיים עם המונגולים (הונגים, פורטרים, הגרים, תוגרים), מלחמות הגרמנים עם הרוטנים (צרפת, האימפירורים, רומי) ממלאות את כל דפי ההיסטוריה. מלחמות השבטים והלאומים במוכן הצד הן כאספס מול ההתאבקות הענקית הזו של נזעים וסוגי עמים, של תרבויות נפרדות והשפחות חיים שונות, המזדוגים זה לזה, בעד חיים מסותחים, בעד שלמות הכי אפשרות, בעד חיים גדולים ורבי השפעה, בעד קיום נכון ובלתי פגום, שתנאי השכנות עלולים למעטו ולפקלו.

שכני יושבי סוריא היו בימי קדם המצרים בני חם. חקי ההיסטוריה הם נחויים, הם כתובים בעט ברזל בספר היצירה והפעולה. חקי ההיסטוריה הם קבועים לעולם ועד ומצויים ובלתי משתנים. לחקי ההיסטוריה יש אותה האמת הנצחית, המיוחדת לכלל הנרסי, שאינה כפלה לעד, חקי ההיסטוריה פועלים באופן שוה תחת כל האפלימים ובכל הזמנים. היחסים בין סוריא למצרים השתלשלו בהתאמה גמורה אל חוק הנזעים הזה. מעולם לא פסקו מלחמות וקטשות בין ארם ובין מצרים. פעם נצחו בני חם ועברי פרעה הרכו תחתיהם את ארם וישימו את עלם על הכנעני הערום והמרמה ועל הרועה ההפשי הנורד מנוה לנוה ועל האכר השקט והמסתכל על גדות הירדן, ויגישו לסר, לככלי ברזל את רוחם, ויכניעו למטמעתו המדינית והתרבותית של חם את שכניהם השנואים עד שאט נפש. ופעם שוב תחבו בני שם מנהלי עדר את דגליהם על הפירמידים, ויתקעו נוקדי ערכה (היקסוס) את אהליהם

על החובות און גנוף, ויתפס רועה בשרביטו של פרעה וישב בעד במקדשי ארון ורע. קשרי מלחמה שאינם שובתים, צחצוח חריכות רוות דם. צלצל בידונים שבעי בשר אדם, אגחות אומללים קטופים באביב שגשוגם, רעש נחושותי אחים נהונים בשבי השרישו עמוק עמוק בנפש את שנאת הגזע, הפכו את מה שהתהווה ע"י ההיסטוריון, ע"י מהלך ההתפתחות, למבע שני, לאינסטינקט, לדגש קים. בלי שום לב, אם עוד נמצאים היחסים שיצרוהו או כבר במלך, כרגש שיש לו כבר האפשרות להעשות פעם לרודימנטום.

מצרים וארם היו שונאים זה לזה מעולם. חזיון נודע הוא בפסיכולוגיה העמים, אשר כל עם חושב את אלהי העם השנוא לו, לאל רע לעצמו. כי מחסה שונאו ועוזרו, הלא הוא מזים להגלחם בו. כן מצאנו שאלהי האור של היהודים אינדרה, נודע לפרסים בתור המזיק אגנדרה, סיוה ההודי בתור המזיק סרוה. וכן להפך, אהורה (הורמוז) הפרסי הוא אסורה, שד הודי, וכן היה בין ישראל לפרס. השם היהודי הוא שמו של מויק יהו¹⁾ הורמוז הפרסי הוא שם של שד יהודי אהורמיין (ביב ע"ד). אפוללו היוני הוא אברון, שד של חשך היהודי (חזון יוחנן הנצרי מ' י"א) (הספר הזה הוא גופו עברי ורק קצת עבוד נכרי שנהו). שוב אלפי ישראל נחשב אצל היונים לאחד עם אליל השכרות ב.ה.ו.ס²⁾. אצל הנצרים נחשבו כל אלהי העכו"ם לשדים. אבל כבר בתוספת ציור של שטן וממלכתו. כן היה בין פרסים ליהודים הקרובים בגזע, בין יונים לעברים, שהנגוד ביניהם אמנם היה עמוק, אבל לא עתים, בין פרס לישראל, שרק מעט נסודות-מגע היו ביניהם. ומה היה צריך להיות בין ארמים למצרים, שישנאתם היתה מיוסרת בנגוד גזעי נדול? ולזה מצטרף עוד רוח הימים ההם, שעוד מעין הפנטסיה האנושית לא נרפש מנבוע ועוד הרוח היוצר ישב על האבנים ויבא מיתולוגיה.

אל הרוע אצל המצרים, אל החשך והמדבר והים היה סמ. ואלוהי שונאיהם הרועים בני שם, המניחים לבקעת השיחור וגזולים את חלב הארץ, היה בעל. והמצרים חשבו לאחר, בעל הוא סמ. סמ היה מצויר כעצב צהוב ועל כתבי החרטומים זה הוא צבעם של האויבים בצפון, של בני שם³⁾. רועי צאן הם תועבה למצרים. בימות הורדוסוס, הרועים היו המעמר (קסמה) הכי בזויה במצרים. ובני שם להפך הם חשבו את האל השונא את המצרים לפטרונם. כשבכשו ההיסוס את מצרים. אז העריצו הם את סמ בתור בעל ויקימו לו פסילים⁴⁾, כי זה האל, שכל מנמתו היא להשחית את מצרים, הלא מוכרח היה לעזור להלוכדים שהשחיתוהו, הלא הוא בעל, שעזר להם לפי דעתם. עיר אוריס, (עברית?) שבנו ההיסוסים היתה קרושה לסמ⁵⁾.

הארמים הם בני שם. ישראל הם קרובי הארמים, יחס המצרים לארמים עבר גם על יחסם לישראל. בעיר אוריס של סמ מצאו בני ישראל, שכרחו ממצרים, מפלס. יש הגדה מורחית המספרת, כי לסמ היו שני בנים: יהורה וירושלים⁶⁾ וכי שניהם היו מוציאי ישראל ממצרים⁷⁾. ולפי זה הם אויבי מצרים, נניהם של אל הרוע. היחס הזה היה הדדי, יחס של חליפין. ר.ה.ב שר של ים בישראל (איוב כ"ז י"ב, ב"ב ע"ד) היה גם שמו של שר מצרים (ישעיה ל"ז ז' זהר שמות י"ח) (יש דברים בזה, שאין פה המקום להאריך עליהם). בספרות המאוהרה השתמרו הזכרונות ע"ד רוע מצרים. מצרים היא ארץ, שמוזקים ררים בה (טוביה ח' ג'), שנמלה מ' קבים בשפים (סדושיין מ"ש). וכל הכשפים הם ברשות פרעה (שמ"ר פמ"ו), יוחנן ומטרא אומרים למשה: "תבן (כשפים) אתה מכנים לעפרים?" (מנחות פ"ה) ובראש כל אלכסנדריא בירת הארץ בימות התלמיים ואח"כ מושב הנציב הרומי: "מי איכא רזבין מידי

1) Vendidad: Fargard XXI.
 2) Plutarch: Quaestioens convivales VI, Tacitus: Historiae V 5.
 3) Roskoff: Geschichte des Teufels I 72.
 4) Vide Mayer: Set-Typhon.
 5) Monetho apud Josephum: Contra Apionem I 26.
 6) Jos: c. Ap. I. 26.
 7) Plutarch: Phönizien de Isidc c. 31.
 8) Tacitus Historiae V 2.

הכא ולא בדיק ליה אמיא (שבת ק"ד:) (אם בודקים על המים הכשפים נמסים). שר הרוחות דומה (ברכות י"ה:) הוא שר של מצרים (מדרש אבכיר, ילקוט שמעוני שמות סי' רל"ד), שר של ים ושר של מצרים הם הראשונים המתסוטמים נגד ה' (סי' ברית מנוחה לד. דגוס ורשה תרמ"ד) (בילקוט ראובני ורשה שמות לו. הנוסחה היא יותר טובה).

את יחסו של סמ לישראל לא ככלו המצרים כאינו מליצה פשוטה או כציור פיוטי, אלא כממשי. הם היו סבורים, שבאמת שונאי מצרים עובדים אף בארצם את סמ ויעבירו את כל תבונותיו של פוכחן סמ על דת ישראל. לסמ מוקדשת אתון והוא גם מצויר באזני חמור. ולכן אמרו, שהיהודים עובדים לחמור ושהמור נמצא במקדש. המצרים לא יאכלו את העברים לחם, כי תועבה היא למצרים (בראשית מ"ג ל"ב), כי העברים טמאים להם (סי' היובלים מ"ו מ"ז). ולכן ספרו, שהיהודים היו מצורעים, טמאים, מתועבים ע"י האלים ולכן גורשו ממצרים, או באופן אחר, שסמ ברח ארצה ישראל ז' ימים על האתון. זוהי הרכבה משתי ההגדות האלו. מצרים היתה הארץ הראשונה, ששנאה את ישראל, אבל השנאה הזו לא היתה נגד ישראל לבד, אלא גם נגד כל בני שם. אבל שאר בני שם, ששנאו ע"י המצרים, התינו אח"כ וגם מצרים תקנה את דמותה ביפעתה של הללס, ורק היהודים נשארו הלאה בתמונתם הקדמונית, השמית. נגד שרידי בני שם אלה כוננו את משמטתם צאצאי אויבי הארמים. מצרים היא אם האנטישמיות, היא היניקה חמת פתנים את דור אוכלי ישראל, את חבר הדמונים האלכסנדרונים. בבירת התלמיים היה ישוב יהודי כביר ומסכות שונות. שאציע אותן למטה, להטה משמטה עזה נגד היהודים ותסכות המשמטה הזו את כל הבדותות והציורים. שנמצאו במצרים הקדמונית עיד ישראל המצרים בעצמם היו לאנשי מרון האכה לעזר. הסופר הראשון, שכתב נגד ישראל היה מנתון כמר מצרי. והשרש המצרי של השנאה לא נשכח בספרות יון ורומי. כל ההגדות, שמשפלו העמים העתיקים ובפרט דרך לצנות, למען יבאר את סבת הערצת החמור על ידי ישראל, תמיד הן נסמכות ביחס עם יציאת מצרים. (עוד יבא).

ספרים חדשים.

Geschichte der jüdischen Philosophie des Mittelalters, nach Problemen dargestellt von Dr. David Neumark. — Erster Band: Die Grundprinzipien. Erstes Buch: Einleitung Zweites Buch: Materie und Form. — Verlag von Georg Reimer 1907 Berlin W. 35 Preis brosch. 15 M.

ספר גרל הכמות (בן 644 עמודי אקטב גדול), מאת סופרנו העברי רוד ניימרק, שהיינו רגילים לראות ממנו רק מאמרים בספרותנו העתונות ב"השלה" וב"לוח אחיאסף". בי הספר הוא גם רב האיכות אינו צריך להזכיר, כי מעשי המחבר ודרכי חקירותיו ידועים לכל הוגה בקרבנו. מאמריו הגדולים והחשובים: "הפילוסופיה הרתית" ב"השלה" כרך ז' תרס"א, "השקפת החיים והשקפת העולם" שם כרך י"א תרס"ג, "הפילוסופיה החרשה מנקרת מצב היהרות" שם כרך י"ג תרס"ר, "שבע חירות העולם" שם כרך א' תרנ"ז, "שאלות החרות בישראל וכעמים" שם כרך ג' תרנ"ח, "העטיקה היהודית" שם כרך ו' תרנ"ח-ט', "כח הקולטורה של היהודים" ב"לוח אחיאסף" תרס"א, "היהדות בתור דת ומדע" שם תרס"ג, "כחות היספורים" שם תרס"ה — כל המאמרים האלה, שכל אחד ממנו הוא ספר נכבד בפ"ע הקציעו למחברנו מקום חשוב בעולם המחשבה היהודית. לכן עלינו להתעצב, כי את ספרו הגדול הזה, הכולל כל עניני החקירה היהודית, שהתלכטו בהם חושבי מחשבות למן העברי הראשון עד היום הזה, מברח היה להוציא בשפה לועזית. הסבה היא פשוטה. אין קונים ואין מוציא לאור לספרי חקירה יהודית בזמן הזה ובפרט

3) Movers: I 297.
 4) Plut.: de Is. 31.

מסחבר חי. ספרים כאלה, אם אינם גדולים ביותר, אנוסים הסחברים לפרסם בספרות העתונות. אף שאין שם מקומם, כי באופן אחר לא יקראו קוראים עברים מפר הגון כלל, כי מיד מו"ם לא יקנוהו⁸⁾. המחבר חלק את הספר לענינים, ענין ענין לבדו ובכל אחד הוא מברר מקורו והתפתחותו מימי הנביאים עד אחרוני חוקרינו וההשפעה החזרת היחסית, ששלמה תמיד בין חוקרי עמנו ובין חוקרי ארץ-ישראל הקורא הסבין ימצא בזה דעות מסודרות ומבוררות של נביאינו, חכמינו בעלי התלמוד, בעלי ה"פרדס" הראשונים, בעלי מעשה מרכבה ומעשי בראשית, הגאונים, הפילוסופים הראשונים והאחרונים, בעלי הקבלה בכל דור ויחס הוני הדעות האלה לדעות חכמי העמים בדורותם. בספר הזה נמצא השקפות מפליאות ומסתיות לכאורה, אבל המחבר מבררן ומוביח אמתיותן. לפעמים נפגש בדעות המחבר, הסותרות דעותיו כספריו העבריים הנ"ל. אבל הלא דברי הגיון הם, שכל הוגה בהם רגיל לשנותם ככל אשר ירבה לעסוק בהם. בנין נשגב בנה המחבר בספר העניקי הזה. הוא עושה רושם כמוציאום לדעות עתיקות, שנקבצו בו כל מפעלי הרוח, כל פרי מחשבות תלמיד הגון מדור דור. אבל המחבר לא קבעם כמו שהם, הוא בררם, עברם, עשה אונים להם וכל הרוצה לעמוד על אפין של דעות הנביאים, הכתות השונות הקדמוניות, התנאים, בעלי הנגלה והנסתר, הגאונים, הפילוסופים ויהר אנשי הרוח בעמנו ימצא הכל מוכן לפניו, בעין שלחן ערוך לדעות פילוסופיות. ספר גדול דומה לזה עשה המחבר גם בעברית ושמו "תולדות העיקרים בישראל, סקירה כללית", אף שזה עוסק רק במקצוע אחד בחקירה היהודית. הספר לא יצא לאור עדיין מסכה הנ"ל.

* גם אנתנו מתחילים לפרסם בגליון הזה בהמשכים ספר חשוב מאד מאת סופרנו הנכבד מר מתחיה מיוזש כשם "העמים העתיקים וישראל" ע"ד דעותיהם והשקפותיהם ומדומיהם ביחסם זה לזה. ונעיר את כל קוראינו לשים אליו לב, כי הוא רב האיכות. אוצר חכמה.

מכתב אל המערכת.

בבקשה לפנות מקום לרדבי אלה: "המצפה" הואיל לעמרני במודעתה לשנה החדשה בשם "גדול הפובליציסטים העברים בזהמ"ז". בכל היותי מכיר טובה ל"המצפה" בער כונתה הטובה בודאי, צריך אני בכ"ז להתנגד לזה בכל הקף ולהסיר מעלי את העטרה שאינה הולמת.

ארגז מכתבים.

"רמת המצפה". את אלה הדורשים חוברת ו' נעיה שבחוברת ההיא, שנספחה לגליון כ"ג, נדפס בטעות בראשו, "חוב" ח"י וע"כ חושבים רבים, כי היא חסרה להם. — אפ' קרנבל נגמר מ"ו ספטמבר. — י' פרידמן, נקבל. — איג'ל. איג'נו. — ב"צ האלם. הארסה של המייל בשמו בירושלם. — ע"ד. תמונות ומפוסים. חרוצים בספר הזה יפנו אל המייל. ש. ל. דייטשער, ב"אג'דגורוע.

ראה קארפ"אק	יהודה זאקץ
גלאגוב	מאורשים טבת תרס"ח
	פשעמישל.

הננו מביעים השתתפות בצער סיפורנו מר מ' א' טענענבלאט על מות אביו ר' אברהם ברמי ימיו. המקום ינחמהו בהיך אבלי ציון! המערכת. ברגשי גיי וחרוה אברך מעמק לבי במז"ט את רעי היקר מר יהודה זאלץ לארסו את מ' לאה קאר-פיאל בגלאגוב. אהרן ציימער. ברגשי חכה אכיע כמז"ט לירידו מר פישל ריוו לאריסתו עם מ' קלארא שפיענעלגלאז מטרנפול. פתחיה דרימער. ברגשי אהבה וכבוד אברך במז"ט את המל"ג מר יהודה מנחם זאלץ מפשעמישל לבואו בבית האירוסין את אחותי מ' לאה. יעקב קארפ"אל — גלאגוב.

ERSTES SPECIAL-HAUS von ECHTEN

GRAMOPHONE-PHONOGRAPHE

Engros & Endetail

JOSEF WECHSLER

KRAKAU und WARSCHAU

in Krakau, Grodgasse 71.

ענינע אויסוואהל פאן יודישען אונד העברעאישען פלאטמען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מיט מארקע „שרייבענדער ענגעל“ זאממט 10 פלאטמען נור 85 פלאריי. נייעמאנד זאל הייערע בעסטע געלעגענהייט פערקויפן.

פרייזקראנטע עט הייפטפערצייכניססע אויף זעך-לאנגען גראמאפאן אונד פראנקא.

מכתבים ללמד

ערבתי לי שיטה שלמה יסודית להורות תלמידים את השפה העברית מרחוק ע"י מכתבים. המתלמידים יוכלו לדבש להם את השפה על נקלה ולבוא בה לידי שלמות בכל מקצועותיה, בדקדוק, בכתיבה, בקריאה ובדבור. פרוספקט חנם. מכתב לדוגמא הצי הכתר במקראות.

שבה וואלקאוסקי.

Krakau, Miodowa 9.

רוסישער טהעע

פאן 4 ביז 10 קראנען פער קילאָ בייא

Aper nann, Brody

Postfach 25.

רחתונה ולמ איה.

המשרד הלאומי הנודע הפיטן והמציא חיים יוסף באקסענבוים, מחבר הרבה שירים ליריים, נודע בתור כדחן מודרני, אשר הראה כבר בחו בחוגי משפחות חסידיות ואריסטוקרטיה לרצון כל שופעיו, מתרשה בזה להודיע, כי מוכן הוא לכל קריאה על שמחות ומשתאות. ואחראי הוא אשר כל שופעיו יפיקו רצון, בידו וותר מכמה מכתבי-תודה ותהלה מגדולי ישראל.

תשלומין כפי השואה.

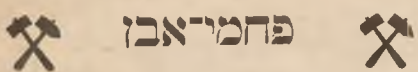
J. Boxenbaum, Volksdichter

Kolomea.

דרכי ספר הושע ובאורי

מאת ש. מ. לור.

מאיר נתיב ואור גדול על הספר הסתום הזה ומבארי על פי פשוטו, מחירו כתר אחר. לחותמי „המצפה“ רק החצי. ע"י האדמיניסטרציה של „המצפה“.

ממכריות אשר בפרוסיה משנה

D. Goldstein, Oświęcim.

„רמת המצפה“

מן השנה שעברה י"ב חוברות מחיר, כתר אחד. מחיר חיברה אלה 10 הלך-נשאר רק במספר קטן. להשיג ע"י האדמיניסטרציה של „המצפה“.

Wyd.: Naffali Hof. S. M. Lazer.

Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer. Drukiem S. L. Deuschera w Podgórzu

די נייעסטע ביכער!

- 30 רי יודישע אוצרות, רבניצקי
  - 15 שטריקס, זייער בעדייטונג און נוצען
  - 40 שמוטג, קאנגרעס און זיינע פראבלעמען
  - 1.30 די יודישע ארכיטעקטור אין רוסלאנד
  - 60 הערשעלעס ארכיטעקטור-ליעדער
  - 3. מענדעלע מו"ס יובילעאום אויסג. I באנד
  - 30 געדאנקען און מאטיווען
  - 10 וואס אז אוינס דער יוד. ארכיטעקטור
  - 90 גאט פון נקמה, דראמא, אש
  - 90 משיחיס צייטען, דראמא, אש
  - 1.25 גאט, מענש און טייוועל, דראמא, גארדין פון:
- צו בעקומען אין דער ביכער-אגענטור פון:
M. Ehrlich, Podgórze, Salinarna Nr. 5.

הנני רוצה לקבר

אל ביתי איזה נערים ולשקוד אתם הן בלמוד תורה"ק בג"ף והן בלמודי החכמות והלשונות תעודות נשגבות מאנשים רמי המעלה בכל עת תחת ידי אדרסה:

Rabb. Dr. Daniel Fink, Berlin, N. Auguststrasse. 63

לוריזום בוזל.

כבר התפרסמו בעולם הנורי הברזל שלי להמנת חמין לשבת כמעט גחלי עץ, המחזיקים חום לשלושים שעה. יען רבה עתה סחורה מוכנה, הנני מוכר תנורים כאלה לוי קדירות בעלות 3 ליטר (ב' לחלב ד' לבשר, כיא לבדו) בעד 10 בתרים, תחת שהי' מחיר הנור כזה עד כה 14 בתרים. כל הקודם יזכה ואח"כ ישוב המחיר כבראשונה. המשלוח נגד שלישי המחיר מראש והשאר נאכנאמהע.

RUBIN PERLBERGER
Myslenice—Galizien
Tscholent-Öfen Fabrikant.

כשר לפסח

גאנזע-פעטט

ראַהעס אונד געקאכטעס פֿערזענדערעט מעגליך פֿרישעס

Juda Zins in Husiatyn (Galizien).

פרייזע אונד הכשרים מהרבנים הגאונים מבערזאן, מפרעמיסלא ומסטריי זענדע אויף פֿערלאנגען.

העומר!!

קבץ ספרותי-מדעי י"ל בא"י, כבר הופיע ב' החלקים של הכרך הראשון.

מחירם: 4.60 קר. עם פארטא 4.90 קר.

להשיגם אצל:

M. Ehrlich, Podgórze, Salinarna 5.

גמרנו בכית הדפוס הם' המפואר

דבר יום ביומו.

יכיל לכל יום ויום מימי השנה דברים השוים לכל נפש.

תיכן החיבור הוא:

- (א) לידע כל ימי החדשים באיזה יום מימי השבוע יבול לחול ובאיזה לא יחול לעולם.
- (ב) לכל יום ויום דברי תורה השייכים אדיו המושכים את הלב ונחוצים לכל רב, דרשן ומגיד.
- (ג) מאורעותיו ותולדותיו של כל יום ויום מה שנעשו ונולדו באותו היום הנוגע לאחינו ב"י עד העת האחרונה, כדרך אשר סלל הגאון יעב"ץ ז"ל בסדרו.
- (ד) ימי פטירת רבנים מגדולי ישראל עד שנת הרמ"ו ומביא הרבה רברי תורה מהם.
- (ה) מראה מקום לשאר חבוריו המדברים מיום המדובר בו.
- (ו) מסגולת חורש זה, צרופו, שבטו ומולו.

מאת הרב הדרשן ר' חיים קנאללער נ"י מפרעמיסלא

בעהמח"ס דרשות פרי חיים, הוספות פר"ח לדרושי דמ"ק, ביאור פר"ח לחמש מגלות, כבוד חבמים על הורה, בן חלד על מאמרי רבב"ח ואחר השיחים על וזכותו ריב"ל עם סבי דב"א הגרפסים, ומהם אשר נרפסו שניה.

חלק ראשון לימי ששה חדשי הקיץ מניסן עד ראש השנה יכיל 240 עמורים נמצא בבית מסחרנו ומחירו 1 K. למו"ס ראבאט בנהוג.

Amkraut & Freund, Przemyśl.

Newyorker Germania

LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT.

Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 . . . . . K. 539,686.228.—
 Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 . . . . . " 176,528.370.—
 Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 . . . . . " 30,748.986.—
 Ueberschuss vom Jahresumsatz . . . . . K. 2,215.336.— }
 Reserven v. früheren Jahren für Dividenden " 11,718.647.— } " 13,934.003.—

Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:

- 1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres;
- 2) die Polizzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklarationen enthält;
- 3) Reisen um die ganze Erdkugel unterliegen keinen besonderen Prämien;
- 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen;
- 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polizze frei verfügen, gemäss der in der Polizze ersichtlichen Instruktion.

Generai-Agentur für Westgalizien

Sigmund Gleitzmann, Krakau

Jasnagasse 5.

Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.

מודעה נחוצה לעוברי אורה.

אתכבר בזה להודיע לכל הנוסעים הנכבדים, כי העתקתי את בית מלוני, שהי' לי ער כה ברחוב מנישא, לביתי העומד ברחוב דאבראמילער-שטראסע נומר 3 אם שהאָר ומיום 4-מען נאָוועמבער הבע"ל יהי' איה' בית-מלוני שמה, פהוח בחדרים יפים ומרווחים נחמרים למראה, וארוחתו ארוחת המיד, תהי' ערוכה לפני כל העוברים ונוסעים דרך עירנו, במאכלי מעדנים ובכל מיני משקאות היותר טובים, ערבים לחיד טועמם, כנקיון גדול ובהכלית הכשרות, כאשר יעידון ויגידון עלי' הזארחים הנכבדים בעצמם, אשר כבר בקרו אותי ער היום, ואשר יבקרוני הלאה ברצות השם, והנני עומד הכן בכל עת לשרת את כל הבאים תחת צל קורתך על צד היותר טוב ובאופן היותר מועיל.

משה ראטהמאן, האטעל עט רעסטוראציה

פרעמיסלא, דאבראמילערשטראסע 3.

כתובתי:

M. Rothmann, Przemyśl, Dobromilerstr. 3

Hotel & Restauration.